

Konferencja dla nauczycieli

**NIEZWYKŁY UCZEŃ -
INDYWIDUALNE POTRZEBY EDUKACYJNE
W NAUCE JĘZYKÓW OBCYCH**

Lublin, 8 września 2010

Diagnoza pedagogiczna i zapobieganie niepowodzeniom szkolnym

dr Agnieszka Pawluk-Skrzypek

Czym jest diagnoza pedagogiczna?

- Rozpoznanie problemu, trudności, zaburzeń w funkcjonowaniu dziecka w szkole z pedagogicznego punktu widzenia.
- Trudności, zaburzenia ≠ dysleksja czy AD/HD

Co wspólnego ma diagnoza pedagogiczna z zapobieganiem niepowodzeniom szkolnym?

- Jest podstawą zapobiegania!
- Właściwe określenie przyczyn trudności i kłopotów dziecka z nauką + właściwa terapia = brak niepowodzeń

Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym z **pedagogicznego** punktu widzenia to eliminowanie zaburzeń i trudności dziecka.

 Pamiętajmy, że nie mamy wpływu na :

- Geny
- Rodzinę
- Infrastrukturę szkolną
- Nauczycieli

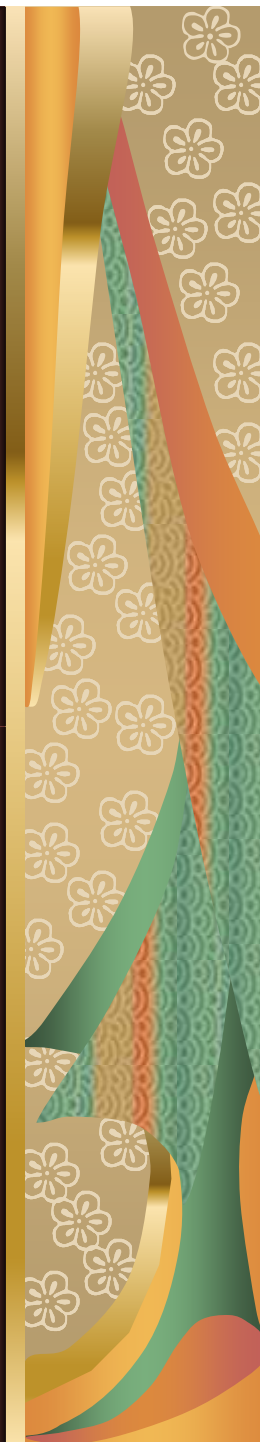
Czego potrzebuje dziecko aby odnieść sukces w szkole?

- Duża motoryka
- Mała motoryka
- Procesy poznawcze (np. myślenie, uwaga)
- Emocje (pozytywna motywacja, właściwa samoocena, cierpliwość, gotowość do słuchania innych, rozumienie obowiązku)

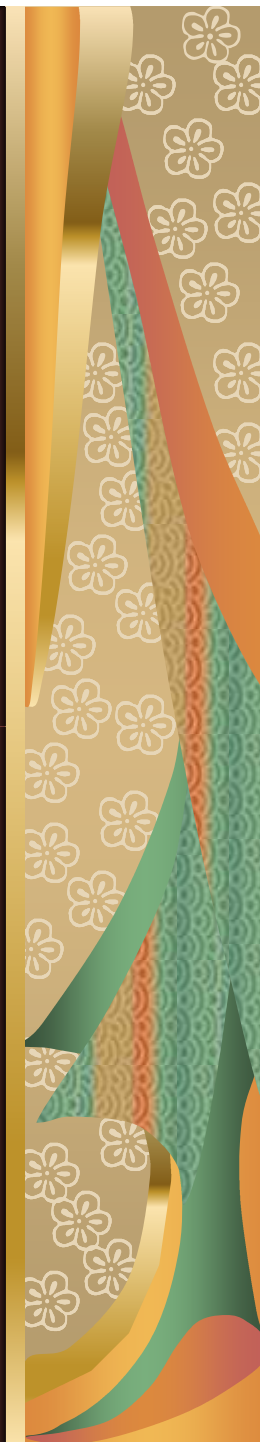
Poczuj się jak ...

Dr Agnieszka Pawluk-Skrzypek (Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
warsztat „Diagnoza pedagogiczna i przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym”

Na lekcji języka obcego szczególnie zaobserwujemy:

- Trudności z poprawnym pisaniem pomimo dobrych wypowiedzi ustnych
- Trudności z budowaniem wypowiedzi słownych
- Trudności z zapamiętywaniem słówek
- Trudności z odróżnianiem podobnych wyrazów
- Nieprawidłowa wymowa
- Trudności z rozumieniem i zapamiętywaniem tekstu mówionego lub nagranego na taśmę
- Kłopoty z zapisem wyrazów w poprawnej formie gramatycznej

Objawy konkretnych zaburzeń (w materiałach)

- Mikrouszkodzenia centralnego układu nerwowego
- Zaburzenia somatyczne
- Makrouszkodzenia centralnego układu nerwowego

Mikrouszkodzenia c. u. n.

■ I. Zaburzenia motoryczne:

- Zaburzenia aparatu lokomocyjnego
- Zaburzenia aparatu manipulacyjnego

■ II. Zaburzenia procesów intelektualnych:

- Zaburzenia percepcji wzrokowej
- Zaburzenia percepcji słuchowej
- Zaburzenia rozwoju języka
- Zaburzenia procesu myślenia

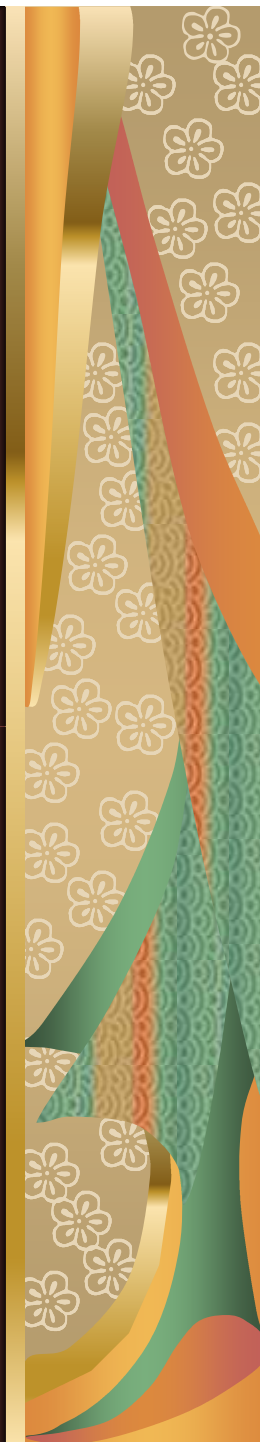
■ III. Zaburzenia procesów emocjonalnych i dynamiki nerwowej:

- Niedojrzałość emocjonalna
- Zahamowanie emocjonalne
- Zahamowanie psychoruchowe
- Agresja
- Nadpobudliwość psychoruchowa

Zaburzenia somatyczne:

- Wzroku
- Słuchu
- Postawy
- Wymowy

Makrouszkodzenia c. u. n.

- Niepełnosprawność intelektualna
- Niepełnosprawność emocjonalno-społeczna
- Autyzm
- Zespół Downa
- ADHD

I. a. Zaburzenia aparatu lokomocyjnego:

- Ogólna niezręczność ruchowa, brak precyzji ruchów
- Izolacja od grupowych zabaw ruchowych i ćwiczeń gimnastycznych
- Niezręczny chód po schodach, dosuwanie nogi do nogi, brak chodu naprzemiennego
- Niezgrabne wspinanie się na urządzenia gimnastyczne, sportowe, zabawowe, wymaga pomocy osób dorosłych
- Trudności w chwytach i rzutach piłką
- Trudności w skokach obunóż i podskokach na jednej nodze
- Trudności w utrzymywaniu równowagi, kłopoty z jazdą na rowerze, hulajnodze, wrotkach itp.
- Ruchy nieskoordynowane, mało płynne, występowanie współruchów tzw. synkinezji
- Brak zwinności, szybkości i zręczności
- Brak miękkości i płynności ruchów
- Trudności w opanowaniu nowych umiejętności ruchowych

I. b. Zaburzenia aparatu manipulacyjnego:

- Opóźnione zdobywanie umiejętności samoobsługowych, trudności w posługiwaniu się przedmiotami codziennego użytku
- Obniżona sprawność funkcjonalna w obrębie pojedynczych ruchów chwytnych
- Niezręczne trzymanie narzędzia pracy – długopisu, ołówka, pędzla, kredki, niechęć do prac plastycznych
- Nieprawidłowe posługiwanie się nożycami, niezręczne wycinanie, szarpanie papieru, zła koordynacja ruchów obu rąk
- Nadmierne lub osłabione napięcie mięśniowe
- Przy nadmiernym napięciu mięśniowym występuje zbyt silny nacisk długopisu, linie są grube, często papier jest podarty, ołówki i kredki łamią się, ruchy ręki są gwałtowne, mało płynne, „kanciaste”, przeważają linie proste, mało jest kolistych i falistych, ruchy mało precyzyjne

- Przy zbyt niskim napięciu mięśniowym linie rysunku są nikłe, ledwie widoczne, linie proste są nierówne, faliste lub przerywane, dziecko upuszcza długopisy, kredki, ma trudności z ich utrzymaniem
- Niewłaściwa koordynacja obu rąk, dziecko posługuje się jedną ręką, druga raczej mu przeszkadza
- Niewłaściwe rozmieszczanie rysunku na kartce, wykorzystywanie tylko dolnej lub górnej części kartki, rysowanie małych postaci i przedmiotów, nieproporcjonalnych
- Współruchy (synkinezje) są nasilone i obejmują większy zakres grup mięśniowych, dziecko pomaga sobie ruchami tułowia, szyi, głowy i języka, współruchy potęgują się w sytuacjach trudnych, wymagających wysiłku i precyzji
- Zwolnione tempo ruchów rąk przy wykonywaniu czynności
- Trudności w opanowaniu kreślenia liter, szlaczków, odwzorowywaniu kształtów
- Brak automatyzacji procesu pisania
- Niski poziom graficzny pisma, litery niekształtne, zróżnicowane wielkością, uproszczone formy liter
- Brak połączeń między literami wskutek braku płynności ruchu

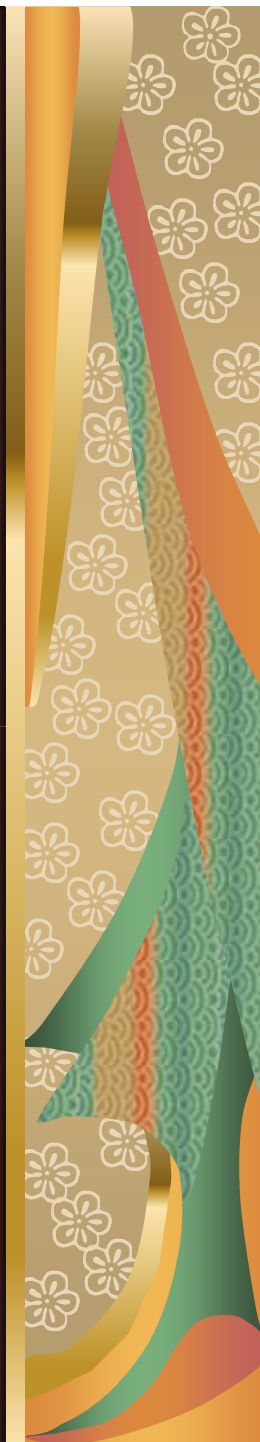

II. a. Zaburzenia percepcji wzrokowej - trudności w:

- Układaniu obrazka z części według określonego wzoru
- Wyodrębnianiu części złożonej całości
- Różnicowaniu kształtów, zapamiętywaniu i odwzorowywaniu z pamięci lub modelu
- Dostrzeganiu różnic między przedmiotami, obrazami i układami przestrzennymi, podobnymi lecz nie identycznymi
- Dostrzeganiu podobieństw w układach pozornie różnych
- Rozpoznawaniu znaków i przedmiotów zbliżonych wielkością i kształtem
- Opisie obrazka, na skutek zaobserwowanej małej liczby szczegółów, co utrudnia zrozumienie jego treści
- Poprawianiu własnych błędów z powodu barku ich dostrzeżenia

- Prawidłowym spostrzeganiu i zapamiętywaniu graficznego obrazu poszczególnych liter i cyfr
- Opanowaniu znaków interpunkcyjnych
- Prawidłowym zapisie liter – mylenie liter o podobnym kształcie: p-b, b-d, w-m, itp.
- Właściwym rozplanowaniu wyrazów na stronie
- Pisaniu z zachowaniem wszystkich liter i części wyrazu
- Określaniu wzajemnego położenia przedmiotów, przyswojeniu i operowaniu pojęciami w zakresie stosunków przestrzennych
- Zapamiętywaniu dużych liter
- Opanowaniu pisowni ortograficznej

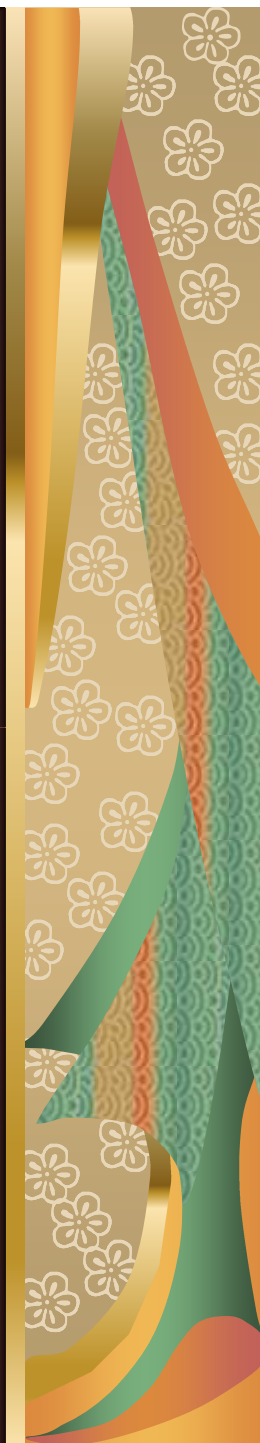

II. b. Zaburzenia percepcji słuchowej - trudności w:

- Odtwarzaniu rytmu
- Rozróżnianiu głosów i odgłosów
- Zapamiętywaniu melodii i jej odtwarzaniu
- Rozumieniu skomplikowanych poleceń słownych
- Zapamiętywaniu i powtarzaniu trudniejszych wyrazów
- Uczeniu się na pamięć wierszy, piosenek, ciągów wyrazowych – utrwalanie jedynie fragmentów, bądź niezapamiętywanie w ogóle pomimo wielokrotnych powtórzeń
- Odróżnianiu spółgłosek nosowych a, ę od zespołów dźwiękowych om, em itp.
- Wyodrębnianiu wyrazów w zdaniu
- Rozróżnianiu głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych
- Różnicowaniu dźwięków mowy, co może powodować ich nieprawidłowe wybrzmiewanie, utrzymywanie się agramatyzmów

- Różnicowaniu podobnych głosek jedno i dwuliterowych: c-cz, s-sz, z-dz
- Różnicowaniu samogłosek
- Koncentracji uwagi na bodźcach słuchowych
- Scalaniu głosek w jedną całość
- Pisaniu ze słuchu dłuższych wyrazów
- Opanowaniu ortografii
- Nauce języka obcego

II. d. Zaburzenia procesu myślenia - trudności w:

- Dokonywaniu porównań według cech jakościowych i ilościowych
- Kojarzeniu faktów dotyczących sytuacji aktualnie spostrzeganych z poprzednimi faktami
- Rozumieniu i przetwarzaniu informacji
- Rozumieniu związków zachodzących pomiędzy przedmiotami i zjawiskami
- Interpretacji obrazków i historyjek obrazkowych, nierozumieniu przyczyny i skutków
- Analizowaniu treści, rozumieniu treści czytanego tekstu
- Rozumieniu instrukcji do gier i zabaw
- Uogólnianiu treści
- Dokonywaniu analizy ilościowej i jakościowej
- Rozumieniu pojęć
- Rozwiązywaniu zagadek, prostych rebusów, zadań tekstowych, problemów
- Rozumieniu poleceń, wyciąganiu wniosków

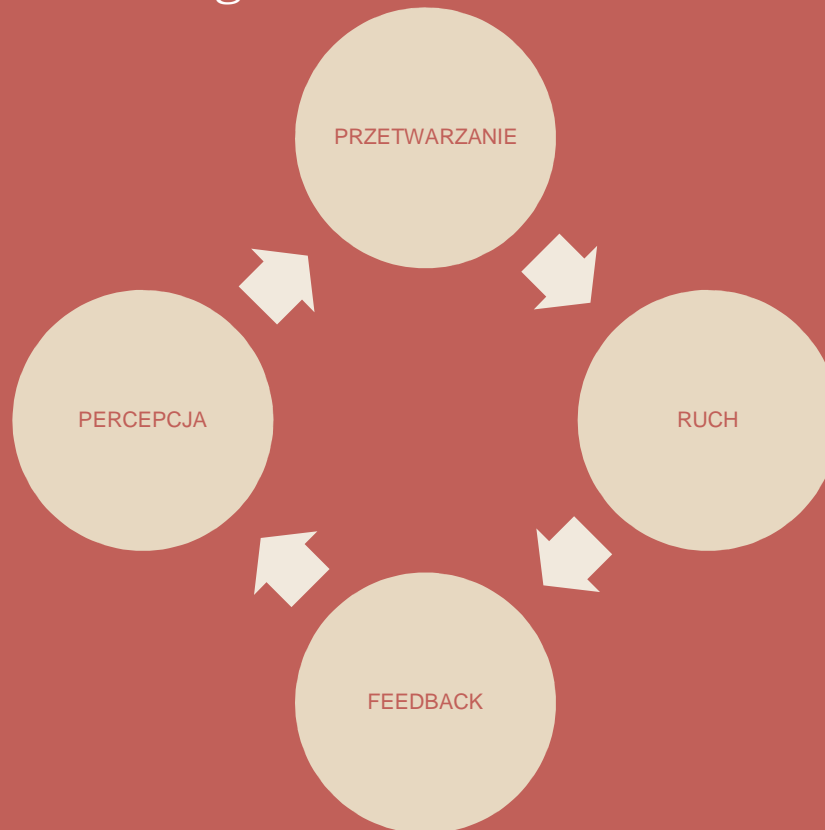
Kilka słów o AD/HD

- nie każde ruchliwe dziecko ma AD/HD
- Przede wszystkim musi to być **stały** wzorzec zachowania
- Objawy muszą wystąpić przed 7 r. ż.
- Objawy muszą wystąpić przynajmniej w dwóch środowiskach
- Objawy muszą utrudniać funkcjonowanie społeczne, emocjonalne i poznawcze
- Objawy nie mogą występować w przebiegu chorób psychicznych
- AD/HD ma trzy podtypy, które określamy na podstawie objawów przeważających

Zaburzenia przetwarzania sensorycznego - SPD

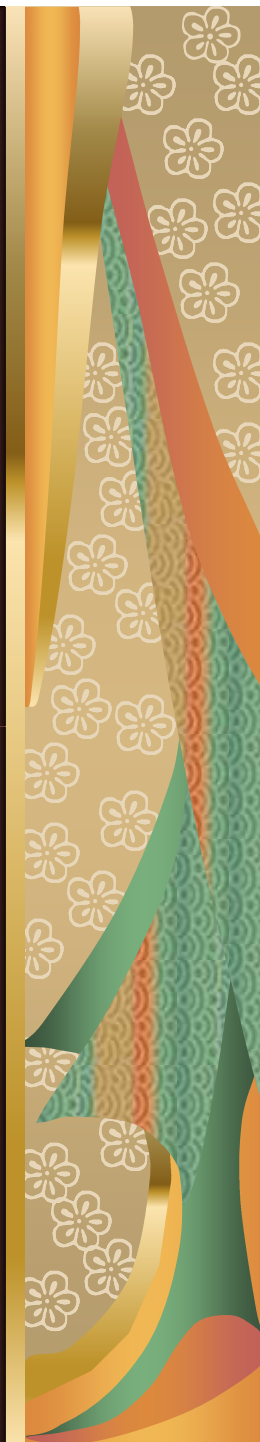
- Przetwarzanie sensoryczne/integracja sensoryczna, to sposób w jaki wykorzystujemy odbierane przez zmysły informacje do celowego działania

Świat poznajemy dzięki ZMYSŁOM

- WZROK
- SŁUCH
- DOTYK
- WĘCH
- SMAK
- RÓWNOWAGA (ukł. przedsionkowy – receptory siły grawitacji i receptory ruchu, wzrok, propriocepcja – zmysł odczuwania siebie samego)

ICH PRAWIDŁOWA PRACA WARUNKUJE M.IN.
POWODZENIE SZKOLNE

Co znajdziemy w opiniach, czyli krótki słowniczek pojęć

- **Analizatory** – neurofizjologiczne podstawy odbioru i przetwarzania bodźców w spostrzeżenia (1. receptor odbierający bodźce, 2. droga dośrodkowa, czyli włókna nerwowe doprowadzające impulsy do kory mózgowej i 3. ośrodek w korze mózgowej)
- **Błędy specyficzne** – charakterystyczne dla dysleksji rozwojowej
- **Deficyty rozwojowe** – dysfunkcje, zaburzenia parcjalne lub fragmentaryczne – opóźnienia rozwoju psychomotorycznego. Parcjalne – obejmują większy obszar czynności (duża motoryka, mała motoryka, mowa itp.) Fragmentaryczne – obejmują mniejszy obszar czynności np. motoryka rąk, mowa czynna itp.)
- **Funkcje poznawcze** – zespół procesów, dzięki którym odbieramy informacje z otoczenia oraz związki między nimi – uwaga, pamięć, spostrzeżenia słuchowe, wzrokowe, dotykowe, kinestetyczne, orientacja w schemacie ciała i przestrzeni oraz myślenie.
- **Lateralizacja** – przewaga czynnościowa jednej ze stron ciała
- **Pamięć operacyjna** – zdolność do przyswajania, utrwalania i przypominania określonych operacji

- **Pamięć sekwencyjna** – zdolność do przyswajania, utrwalania i odtwarzania sekwencji
- **Praksja** – zdolność do planowania i wykonywania ruchów celowych
- **Słuch fonemowy** – zdolność różnicowania głosek np. z-s
- **Umiejętności fonologiczne** – operowanie częstkami fonologicznymi: głoskami, sylabami – ich analiza i synteza
- **Zaburzenia percepcji słuchowej** – analizy i syntezy słuchowej
- **Zaburzenia percepcji wzrokowej** – analizy i syntezy wzrokowej

Na koniec ...

Komunikacja z uczniami (zasady skutecznej komunikacji)

Dr Agnieszka Pawluk-Skrzypek (Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
warsztat „Diagnoza pedagogiczna i przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym”

- Jak postrzegamy uczniów z problemami?
- Jak ich traktujemy?
- Co słyszą od nas?
- Jak się z nimi komunikujemy?
- To wszystko buduje samoocenę uczniów
- Problemy z zachowaniem, to problemy z emocjami – a to dopiero wierzchołek góry lodowej

Magiczne słówko „ale”

- Jesteś słabym uczniem, ale świetnym kolegą
- Jesteś świetnym kolegą, ale słabym uczniem

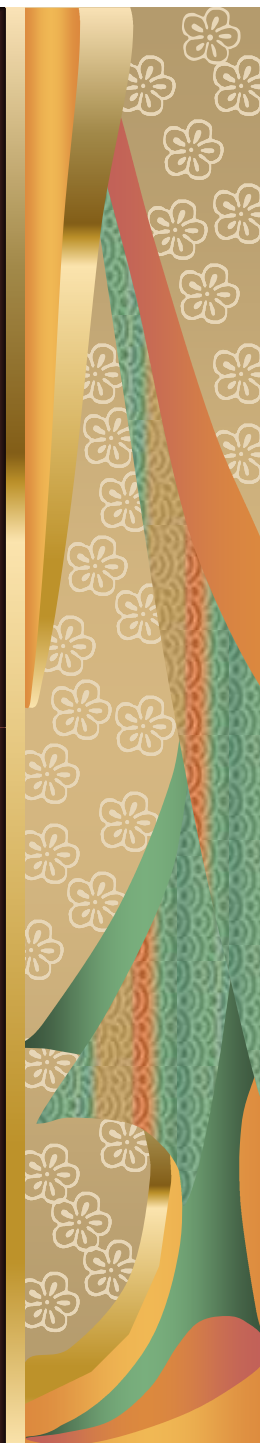
 Słówko „ale” kasuje to, co znajduje się przed nim ...

Pamiętajmy:

 Aby uwierzyć w siebie, muszę mieć kogoś, kto we mnie wierzy...

Wasi uczniowie również ...

Dziękuję za uwagę

Dr Agnieszka Pawluk-Skrzypek (Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie)
warsztat „Diagnoza pedagogiczna i przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym”

31

